

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 stycznia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że Ł. K. pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1.10.2018 roku do 31.10.2019 roku w łącznej kwocie 16.464,66 złotych z tytułu renty rodzinnej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń świadczenia za ww. okres we wskazanej kwocie.

(decyzja – k. 75-75 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł Ł. K.. W uzasadnieniu wskazał, że od dnia 24 stycznia 2019 roku przebywa w zakładzie karnym i oczekuje na transport do zakładu, w którym znajduje się szkoła, przez co w pewnym okresie nie miał możliwości kontynuowania edukacji szkolnej. Co więcej wskazał, że nie miał wiedzy, iż okoliczność dotyczącą przerwania nauki winien zgłosić do ZUS. W odwołaniu od wskazanej decyzji wnioskodawca zawarł także wniosek o ustanowienie na jego rzecz pełnomocnika z urzędu.

(odwołanie – k. 3, wniosek – k. 4)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy wynika, iż organ rentowy decyzją z dnia 03.10.2018r. (po raz kolejny z uwagi na kontynuację nauki) przeliczył rentę rodzinną Ł. K. i podjął mu wypłatę od 01.09.2018r. do 31.08.2019r., pod warunkiem kontynuowania nauki (- na podstawie zaświadczenia z dnia 16.09.2018r. wystawionego przez Publiczną Zaoczne Liceum Ogólnokształcące (...) w Ł.).

W dniu 27.09.2019r. i w dniu 24.10.2019r. wystąpiono z wnioskiem o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych do Publicznego Zaocznego Liceum Ogólnokształcącego (...) w Ł. w jakim okresie wnioskodawca był uczniem w/w placówki - okres rozliczeniowy od 01.09.2018r. do 31.08.2019r.

W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego z Publicznym Zaocznym Liceum Ogólnokształcącym (...) w Ł. ustalono, że Ł. K. był słuchaczem w/w placówki w okresie od 01.09.2018r. do 31.01.2019r., a od 01.02.2019r. do 31.08.2019r. nie był słuchaczem w w/w szkole. Jednocześnie ustalono, że na jakichkolwiek zajęciach wnioskodawca był tylko we 09.2019r.

W związku z powyższym w dniu 29.11.2019r. wydano decyzję, którą zobowiązano wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 01.10.2018r. do 30.11.2019r. z uwagi na brak kontynuowania nauki.

W wyniku pisma wnioskodawcy z dnia 10.01.2020r. ustalono jednocześnie, że wnioskodawca od 20.11.2019r. jest słuchaczem kursu zawodowego w (...). W dniu 28.01.2020r. wydano zatem aktualnie zaskarżoną decyzję zobowiązującą do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od 01.10.2018r. do 31.10.2019r. w kwocie 16.464,66zł.

Organ wskazał, iż w kolejno wydawanych decyzjach dotyczących Ł. K. zawierano pouczenie, iż w razie zaistnienia okoliczności powodujących utratę prawa do renty, należy o tym fakcie powiadomić Zakład Ubezpieczeń Społecznych - zarówno w tych wcześniejszych, jak i obecnie podejmujących wypłatę świadczenia.

(odpowiedź na odwołanie – k. 8-8 verte)

Postanowieniem z dnia 23 września 2020 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustanowił dla Ł. K. pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata.

(postanowienie – k. 29)

W piśmie z dnia 15 grudnia 2020 roku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem art. 138 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sam fakt zamieszczenia pouczeń w treści decyzji nie oznacza automatycznie, że uprawniony został skutecznie pouczony, zwłaszcza w sytuacji gdy w aktach sprawy brak jest potwierdzenia odebrania przez Ł. K. decyzji o przyznaniu renty rodzinnej. Co więcej wnioskodawca zgodnie z zaświadczeniem Publicznego Zaocznego Liceum Ogólnokształcącego w Ł. był słuchaczem tej szkoły do 31 stycznia 2019 roku, zatem brak jest podstaw do orzeczenia obowiązku zwrotu świadczenia za okres od 1 października 2018 roku do 31 stycznia 2019 roku.

(pismo – k. 41-42)

Na rozprawie w dniu 23 lutego 2021 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej Ł. K. z urzędu.

(rozprawa z dnia 23 lutego 2021 roku e-protokół z rozprawy 00:11:37 – 00:13:30 – płyta CD – k. 58)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Ł. K. urodził się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna, a ponadto odpis skrócony aktu urodzenia- k. 13 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Ł. K. na mocy decyzji organu rentowego z dnia 20 lipca 2017 roku był uprawniony do renty rodzinnej pod warunkiem kontynuowania nauki po zmarłym ojcu od 1 czerwca 2017 roku, tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

(odpis skrócony aktu zgonu – k. 12, decyzja – k. 39-40 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W piśmie z dnia 17 września 2018 roku skierowanym do ZUS wnioskodawca wniósł o podjęcie wypłaty renty rodzinnej ponieważ, jak wskazał, podjął naukę od 1 września 2018 roku. Jednocześnie wskazał, iż wszelką korespondencję organ rentowy winien kierować na jego adres zamieszkania tj. ul. (...) w Ł.. Do pisma załączył zaświadczenie z (...) o podjęciu nauki.

(wniosek – k. 49, zaświadczenie – k. 50 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 3 października 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku Ł. K. z dnia 17 września 2018 roku, przeliczył przysługującą mu rentę rodzinną i podjął jej wypłatę od 1 września 2018 roku do 31 sierpnia 2021 roku pod warunkiem kontynuowania nauki. Owa decyzja została wysłana skarżącemu na adres: ul. (...) w Ł..

(decyzja – k. 52-53 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Wnioskodawca otrzymał powyższą decyzję o przyznaniu mu renty rodzinnej po ukończeniu 18 roku życia, ale nie zapoznał się z treścią pouczeń. Wniosek o podjęcie wypłaty renty rodzinnej złożył w dniu 17 września 2018 roku, gdyż podjął naukę i chciał dostać pieniądze. Wiedział, że aby otrzymać rentę rodzinną musiał się uczyć. W dniu 23 stycznia 2019 roku skarżący został osadzony i przebywał w zakładzie karnym, gdzie oczekiwał na transport do zakładu, w którym znajduje się szkoła. Od dnia 7 listopada 2019 roku został przewieziony do ZK w I.. W dniu 28 września 2020 roku wnioskodawca opuścił zakład karny.

(bezsporne; wyjaśnienia wnioskodawcy e-protokół z 23 lutego 2021 r. 00:03:15-00:16:30; zaświadczenie ZK k 89 akt ZUS)

W piśmie z dnia 27 września 2019 roku skierowanym do Ł. K., Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wskazał, że renta rodzinna przysługująca dzieciom po osiągnięciu 16 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki w szkole, stąd celem kontynuacji wypłaty świadczenia skarżący został zobowiązany do przedłożenia zaświadczenia ze szkoły

potwierdzającego okres nauki – okres rozliczeniowy od 1 września 2018 roku do 31 sierpnia 2019 roku. Przesyłka zawierająca wskazane pismo została doręczona skarżącemu w trybie awizo na wskazany przez niego adres w piśmie z dnia 17 września 2018 roku tj. ul. (...) w Ł.

(pismo – k. 54, koperta – k. 55, potwierdzenie odbioru – k. 56 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W piśmie z dnia 25 listopada 2019 roku Publiczne Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych COSINUS w Ł. poinformowało organ rentowy, iż skarżący był słuchaczem wskazanej placówki w okresie od 1 września 2018 roku do 31 stycznia 2019 roku, z kolei od 1 lutego 2019 roku do 31 sierpnia 2019 roku nie był jej słuchaczem. Wnioskodawca nie uzyskał minimum 50 % frekwencji z przedmiotów, nie zdobył minimum trzech ocen, nie podszedł do egzaminów semestralnych, 31 stycznia 2019 roku został skreślony z listy słuchaczy. Jednocześnie jak wynika z pisma wnioskodawca jedynie we wrześniu 2018 roku był obecny na jakichkolwiek zajęciach (na 40 h zajęć we wrześniu 2018 r. obecny był na 12 h).

(pismo – k. 59 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 29 listopada 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdził, że Ł. K. pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1 października 2018 roku do 30 listopada 2019 roku w łącznej kwocie 17.673,48 złotych z tytułu braku kontynuowania nauki w w/w okresie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń świadczenia za ww. okres we wskazanej kwocie.

(notatka w sprawie ujawnienia nadpłaty i przyczyn jej powstania – k. 61, decyzja – k. 63-63 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 29 listopada 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z urzędu wstrzymał Ł. K. rentę rodzinną od 1 grudnia 2019 roku, tj. od miesiąca następującego po miesiącu, w którym wydano wskazaną decyzję z powodu zaprzestania kontynuowania nauki. Jednocześnie wskazano, że wznowienie wypłaty nastąpi w przypadku podjęcia nauki i nadesłania do organu rentowego zaświadczenia szkolnego stwierdzającego datę programowego ukończenia nauki.

(decyzja – k. 64-65 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W piśmie z dnia 10 stycznia 2020 roku skierowanym do ZUS skarżący wniósł o podjęcie przysługującej mu renty rodzinnej po zmarłym ojcu. Wskazał, że rentę rodzinną winno się świadczyć do dnia ukończenia edukacji, a on kontynuuje naukę z zakładu karnego. Z załączonego do pisma zaświadczenia wystawionego przez Centrum (...) w I. wynika, że Ł. K. w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności od 20 listopada 2019 roku jest słuchaczem kwalifikacyjnego kursu zawodowego - „Wykonywanie robót montażowych, okładzinowych i wykończeniowych”.

(pismo – k. 68, zaświadczenie – k. 69 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 28 stycznia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku Ł. K. z dnia 10 stycznia 2020 roku podjął wypłatę renty rodzinnej od 1 grudnia 2019 roku – tj. od daty nabycia uprawnień. Uprawnienie skarżącego do renty rodzinnej – do 30 czerwca 2021 roku – pod warunkiem nauki.

(decyzja – k. 72-73 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 28 stycznia 2020 organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję stwierdzającą, iż skarżący pobrał nienależnie świadczenia za okres od 1.10.2018 roku do 31.10.2019 roku w łącznej kwocie 16.464,66 złotych z tytułu renty rodzinnej, a następnie zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń świadczenia za ww. okres we wskazanej kwocie.

(decyzja – k. 75-75 verte, notatka w sprawie ujawnienia nadpłaty i przyczyn jej powstania – k. 77 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W wydawanych przez organ rentowy decyzjach dotyczących wnioskodawcy – podejmujących wypłatę świadczenia zawarto stosowne i wyczerpujące pouczenia, iż w przypadku zaistnienia okoliczności powodujących utratę prawa do renty, należy o tym fakcie powiadomić Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wskazano w tych pouczeniach wprost, że osoba pobierająca rentę przysługującą dziecku pod warunkiem kontynuowania nauki zobowiązania jest powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły, jak również zostało szczegółowo wyjaśnione co to jest nienależne świadczenie i jakie są konsekwencje pobrania takiego świadczenia.

(decyzja – k. 52-53, 72-73 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 25 lutego 2020 roku wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o umorzenie kosztów w związku z nienależnie pobranym świadczeniem z tytułu renty rodzinnej w kwocie 16.464,66 złotych. Podniósł, że nie miał możliwości kontynuowania nauki z uwagi na przebywanie w zakładzie karnym, gdzie nie było możliwości kontynuowania edukacji i czekał na przewiezienie do ZK w I., gdzie znajduje się szkoła.

(wniosek – k. 84 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 13 marca 2020 roku organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku odwołującego z dnia 25 lutego 2020 roku dokonał zwrotu potrąconych tytułem nadpłaty kwot potrąconych w miesiącu marcu 2020 roku.

(decyzja – k. 90 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 13 marca 2020 roku organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku odwołującego z dnia 25 lutego 2020 roku przeliczył rentę rodzinną od 1 marca 2020 roku, tj. od nabycia uprawnień. Jednocześnie wskazano, że Ł. K. jest uprawniony do renty rodzinnej – do 31 sierpnia 2020 roku – pod warunkiem nauki.

(decyzja – k. 91-92 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych aktach rentowych wnioskodawcy, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie, czy Ł. K. nienależnie pobrał rentę rodzinną za okres od 1 października 2018 roku do 31 października 2019 roku w łącznej kwocie 16.464,66 zł z tytułu renty rodzinnej. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie budzi wątpliwości, pozwalając tym samym na wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 65 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.0.291 t.j.), renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Do renty rodzinnej uprawnieni są m. in. dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione (art. 67 ust.1 punkt 1).

W myśl art. 68 ust. 1 w/w ustawy, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia;
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl ust. 2 art. 68, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zasadniczym celem przyznania prawa do renty rodzinnej jest dostarczenie środków utrzymania dzieciom rencisty, które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Istotą bowiem renty rodzinnej jest umożliwienie odbycia i ukończenia nauki przez osobę uprawnioną. Powyższe dowodzi jednoznacznie, iż konieczną przesłanką pobierania świadczeń z tytułu renty rodzinnej jest nauka w szkole.

W myśl art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Zgodnie zaś z ust. 2 pkt 1 w/w przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

W ustępie 4 i 5 cytowanego przepisu ustawodawca określił, za jaki okres można skutecznie żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. I tak nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Kwestią sporną w niniejszym postępowaniu pozostała okoliczność, czy wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie w okresie od 01.10.2018 r. do 31.10.2019 r.

Warunkiem uznania, iż renta wypłacona skarżącemu w spornym okresie była świadczeniem nienależnie pobranym jest ustalenie, że był prawidłowo pouczony o braku prawa do jej pobierania, w tym o konieczności poinformowania organu rentowego o zaistnieniu okoliczności powodujących utratę prawa do świadczenia. Dopiero takie pozytywne ustalenie stanowi podstawę domagania się od niego zwrotu pobranych świadczeń.

Z art. 138 ust. 2 ustawy emerytalnej wynika, że jednym z warunków koniecznych do zobowiązania do zwrotu nienależnego świadczenia, jest wymóg pouczenia osoby pobierającej świadczenie o zasadach powodujących brak prawa do pobierania takiego świadczenia. Pouczenie o którym mowa we wskazanym przepisie jest przesłanką warunkującą obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2010 r. w sprawie II UK 149/10).

W ocenie tutejszego sądu wnioskodawca został dostatecznie pouczony, iż w razie ujawnienia się okoliczności powodujących utratę prawa do renty, winien o tym fakcie powiadomić organ rentowy. W decyzji z dnia 3 października 2018 dotyczącej podjęcia wypłaty świadczenia znalazły się stosowane pouczenia wskazujące, że osoba która nienależnie pobrała świadczenia emerytalno – rentowe zobowiązana jest do ich zwrotu (pkt III), a także osoba pobierająca rentę rodzinną lub część tej renty przysługującej dziecku pod warunkiem kontynuowania nauki – nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia, zobowiązana jest – po ukończeniu przez dziecko 16 roku życia – powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły – uczelni, a jeżeli uczy się nadal – zobowiązana jest do nadesłania zaświadczenia ze szkoły – uczelni z podaniem terminu programowego jej ukończenia. Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat na ostatnim roku studiów, prawo do renty przedłuża się do zakończenia tego roku studiów (pkt VIII). O wskazanych okolicznościach skarżący informowany był również w późniejszych decyzjach organu rentowego, w tym wysyłanych na adres zakładu karnego.

W toku postępowania odwołujący przyznał, że otrzymał decyzję z 3 października 2018 r., którą przyznano mu – już jako osobie pełnoletniej – prawo do renty rodzinnej. W głównej części decyzji ZUS podał jasno, że sporna renta przysługuje pod warunkiem kontynuowania nauki. Jak wynika z ustaleń dokonanych przez Sąd w przedmiotowej sprawie, odwołujący wiedział o tym, że aby móc pobierać rentę rodzinną musi on kontynuować naukę. Powyższe wynika wprost

z treści jego pisma skierowanego do organu rentowego w dniu 17 września 2018 roku, kiedy to wniósł o podjęcie wypłaty renty rodzinnej ponieważ, jak wskazał, podjął naukę od 1 września 2018 roku. Jak stwierdził sam skarżący w swoich wyjaśnieniach złożonych na rozprawie, wniosek o podjęcie wypłaty renty rodzinnej złożył w dniu 17 września 2018 roku, gdyż podjął naukę i chciał dostać pieniądze, a wiedział, że aby otrzymać rentę rodzinną musiał się uczyć. Wnioskodawca potwierdził również, że otrzymał powyższą decyzję o przyznaniu mu renty rodzinnej po ukończeniu 18 roku życia, ale nie zapoznał się z treścią pouczeń. Nie umiał wyjaśnić dlaczego nie zapoznał się z pouczeniami, a jedynie oświadczył, że „po prostu” się nie zapoznał. W toku dalszego wysłuchania, odpowiadając na pytania swojego pełnomocnika, wnioskodawca usiłował zaprzeczyć swoim wcześniejszym stwierdzeniom, jednak ostatecznie przyznał, że wiedział, iż musiał się uczyć, żeby uzyskać pieniądze z renty rodzinnej. Pomimo tego, że odwołujący otrzymał decyzję z prawidłowymi pouczeniami, wiedział, że musi się uczyć żeby otrzymywać rentę rodzinną, nie powiadomił organu rentowego o zaprzestaniu nauki.

Należy zwrócić uwagę na jeszcze jedną kwestię, w piśmie z dnia 17 września 2018 roku skierowanym do ZUS skarżący wniósł o podjęcie wypłaty świadczenia wskazując, iż wszelką korespondencję ZUS winien kierować na wskazany przez niego adres: ul. (...) w Ł.. Jednocześnie jak już wskazano powyżej decyzja organu rentowego z dnia 3 października 2018 roku zawierająca stosowane pouczenie została wysłana wnioskodawcy na adres wskazany przez niego we wniosku z dnia 17 września 2018 roku.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części). Pouczenie o takich okolicznościach nie może odnosić się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z różnorodnych okoliczności wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W tym sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 roku, sygn. akt I UK 394/07, LEX nr 494135, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006 roku, sygn. akt I UK 161/05, publ. OSNP 2007/5-6/78, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016 r. I UK 63/15 wyrok SA w Białymstoku z dnia 14 lutego 2019 r. III AUa 871/18 lex 2624090). Pouczenie - zgodnie z intuicją językową - zawiera element wyjaśnienia, jednakże nie można pouczeniu przypisywać cech uzasadnienia (prawnego i faktycznego) decyzji, w którym organ rentowy dokonuje wykładni stosownych przepisów. Celem pouczenia, o którym mowa nie jest więc wyczerpujące wyjaśnienie sytuacji prawnej i faktycznej, lecz pouczenie o konsekwencjach prawnych niezastosowania się emeryta do dyspozycji normy prawnej. /Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2019 r. III UK 22/18 L., Numer (...), wyrok SA Gdańsk z dnia 20-12-2012 III AUa 1071/12/

W ocenie Sądu Okręgowego na gruncie rozpoznawanej sprawy brak jakichkolwiek podstaw do uznania, iż wnioskodawca nie został należycie pouczony przez organ rentowy o okolicznościach uzasadniających brak prawa do świadczenia. Wskazać także należy, że nieistotnym jest czy ubezpieczony faktycznie z tymi pouczeniami się zapoznał. Żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia nie jest bowiem oparte na obowiązku wykazania, że osoba zapoznała się z doręczonym jej pouczeniem o braku prawa do świadczenia w określonych okolicznościach. /II UK 285/14 - wyrok SN - Izba Pracy z dnia 24-06-2015/

Na aprobatę tutejszego sądu nie zasługuje również podniesione przez pełnomocnika wnioskodawcy twierdzenie, iż odwołujący był słuchaczem Publicznego Zaocznego Liceum Ogólnokształcącego w Ł. (COSINUS) do 31 stycznia 2019 roku, stąd brak jest podstaw do orzeczenia obowiązku zwrotu świadczenia za okres od 1 października 2018 roku do dnia 31 stycznia 2019 roku.

Na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym zaświadczenia z w/w placówki wynika, że wnioskodawca w I semestrze nie uzyskał minimum 50 % frekwencji z przedmiotu, nie zdobył minimum trzech ocen i nie podszedł do egzaminów semestralnych w związku z czym został skreślony z listy słuchaczy 31 stycznia 2019 roku. Ze wskazanego zaświadczenia wynika również, że odwołujący w I semestrze był obecny na zajęciach jedynie we wrześniu 2018 roku

i to tylko na 12 h z 40 h zajęć. W pozostałym okresie skarżący nie stawiał się na żadne zajęcia. Nie potrafił również wyjaśnić w toku postępowania z jakich przyczyn nie uczestniczył w zajęciach przed jego zatrzymaniem w dniu 23 stycznia 2019r. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że skarżący w spornym okresie nauki nie pobierał i nie zamierzał jej kontynuować. Nie wykazywał bowiem wymaganej aktywności świadczącej o zamiarze kontynuacji edukacji. A zatem, wbrew twierdzeniom pełnomocnika skarżącego, Ł. K. w okresie od 1.10.2018 r. do 31.01.2019 r. nie kontynuował nauki i jest zobowiązany zwrócić nienależnie pobrane świadczenia za sporny czas.

Pobieranie nauki nie może mieć charakteru pozornego, a taka sytuacja zachodzi gdy uczeń (student) nie podejmuje żadnych czynności składających się na realizację obowiązku wynikającego z programu nauczania w danej szkole. Od sytuacji zaprzestania nauki należy odróżnić jej kontynuowanie, choć z brakiem pozytywnych rezultatów czy też powtarzaniem roku, czyli sytuację gdy uczeń chce się kształcić, ale nauka nie daje efektów lub brak w niej postępów.

Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z 5 lipca 2012 r. w sprawie I UK 65/12 przyjął, iż samo zapisanie się do szkoły nie wystarcza do uzyskania prawa do renty rodzinnej, gdy ubezpieczony nie uczestniczy w zajęciach (lekcjach), nie pisze prac kontrolnych, nie uzyskuje zaliczeń i nie przystępuje do egzaminów, co ostatecznie powoduje skreślenie go z listy uczniów. Ukończenie nauki w szkole ma stanowić zwieńczenie procesu kształcenia, za który w żadnym wypadku nie można uznać wyłącznie samej czynności uzyskania formalnego statusu słuchacza (ucznia, studenta) określonej placówki oświatowej, tj. dokonania zapisu do szkoły. Fakt bycia uczniem (słuchaczem) zakłada bowiem pewien zakres aktywności uprawnionego, pewien (choćby minimalny) stopień zaangażowania w zdobywanie wiedzy, faktyczne realizowanie programu szkoły. Nawet brak spodziewanych rezultatów nauki (uzyskiwanie negatywnych ocen z kolejnych sprawdzianów) świadczy jednak o podjęciu próby, wykazaniu inicjatywy przez ucznia, partycytacji w przebiegu edukacji.

Podkreślić należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z 19.02.2012 r., (I UK 471/12, Legalis nr 720051) wyjaśnił, iż „samo formalne legitymowanie się statusem ucznia jest niewystarczające do uznania, że taka osoba kontynuuje naukę jeżeli nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania”. Stanowisko takie zostało również wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyrokach z 5.07.2012 r. (I UK 65/12) i z 3.08.2012 r. (I UK 96/12).

Tym samym mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności wskazać należy, że wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego - rentę rodzinną w okresie od 1.10.2018 roku do 31.10.2019 roku w łącznej kwocie 16.464,66 złotych.

Mając powyższe na uwadze Sąd w punkcie pierwszym wyroku w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie uznając tym samym prawidłowość wydanej w dniu 28 stycznia 2020 roku zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł.

W punkcie drugim sentencji wyroku Sąd przyznał ze Skarbu Państwa kasy Sądu Okręgowego w Łodzi adwokat E. M. kwotę 110,70 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. o adwokaturze (Dz.U.2020.0.1651 t.j.), koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ponosi Skarb Państwa albo jednostka samorządu terytorialnego, jeżeli przepis szczególny tak stanowi. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił stosownie do treści § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2019.0.18 t.j.). Wartość przyznanego wynagrodzenia zwiększono zaś o kwotę podatku od towarów i usług wliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług (§ 4 ust.3).

Sygn. akt VIII U 1439/20

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy.

A.B.